

Samlaren

Tidskrift för

svensk litteraturvetenskaplig forskning

Årgång 90 1969

Svenska Litteratursällskapet

REDAKTIONSKOMMITTÉ.

Göteborg: Lennart Breitholtz

Lund: Staffan Björck, Carl Fehrman

Stockholm: E. N. Tigerstedt, Örjan Lindberger

Umeå: Magnus von Platen

Uppsala: Gunnar Tideström, Gunnar Brandell

Redaktör: Docent Ulf Wittrock, Hällbyg. 34 c, 752 28 Uppsala

Printed in Sweden by

Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB, Uppsala 1970

nares romanhjäلتinna Pamela missbrukar också ord som »virtue» och »goodness», därför att hennes handlingar inte stämmer överens med dessa begrepp. Pamela är skenhelig — hon prisar själv sin förträfflighet men de handlingar hon refererar övertygar icke. Som Hatfield fint påpekar bör man inte betrakta *Joseph Andrews* som en parodi på *Pamela* utan snarare som ett alternativ till *Pamela*, »exhibiting through action the same kind of virtue which in Richardson remained largely nominal» (s. 150). Nu är synpunkter som dessa om klyftan mellan ord och handling inte särskilt originella. En dylik diskrepans hör ju till själva mekaniken i ironisk och satirisk framställning. Men Hatfield går vidare. Han vill i fortsättningen sammanställa Fieldings ironiska berättargrepp i stort med hans försök att precisera och purgera ordens betydelser.

Hatfield menar, att i Fieldings »dramatic and narrative works it is always the words representative of central thematic values that are subjected to the severest ironic exploitation» (s. 160). Ett sådant nyckelord är t. ex. »greatness» i *Jonathan Wild*, där som bekant storhet mäts med inverterade mått i alla sammanhang. På samma sätt ser Hatfield ordet »charity» som ett viktigt begrepp i *Joseph Andrews*, där de båda prästmännen Adams och Trulliber i praktiken tillämpar det på diametralt motsatt sätt. Ett helt kapitel ägnar Hatfield åt begreppet »prudence» i *Tom Jones*, där Sophia Western får illustrera den sanna klokskapen och Lady Fitzpatrick den falska.

Det avslutande kapitlet, »A Mirrour for the Understanding», behandlar Fieldings berättarteknik, framför allt hans grepp att låta »the intrusive author» göra långa utläggningar och kommentarer, något som Hatfield genom ett sinnrikt resonemang vill betrakta som ett särskilt värdefullt prov på Fieldings »victory over the forces of linguistic corruption» (s. 199).

Hatfields bok är ett lärt och omsorgsfullt arbete: han följer Fieldings språkkritiska teori och praxis genom hela hans författarskap med en ingående dokumentation. Hatfields iakttagelser om berättartekniken är ofta uppslagsrika och intressanta även om resonemangen om ironi och handling stundom förefaller mig presenterade som djupsinnigare än vad de i själva verket är.

Bertil Romberg

Nils Afzelius: *Staden och tiden. Studier i Bellmans dikt*. Norstedts. Stockholm 1969.

Med sin essaysamling *Myt och bild i Bellmans dikt* (1945) lade Nils Afzelius grunden till en ny Bellmansuppfattning. Där tidigare uttol-

kare sett en naiv realist som i bacchanalisk yra besjög Stockholms krogar, där såg Afzelius den kräsne *artisten* Bellman som med stor medvetenhet omformat verkligheten efter 1700-talets poetiska och mytologiska konventioner. Denna uppfattning, som fördes fram med många nyanser och förbehåll, har numera blivit så allmänt accepterad, att upphovsmannen själv på sistone sett sig föranlåten att ta avstånd från en del av sina efterföljare, som i sin iver att göra Bellman till en sinnrik och beräknande konstnär intolkat allsköns krystad och onödigt symbolik i hans diktning.

Det finns flera sådana avståndstaganden i denna andra samling uppsatser. Den kan också såtillvida sägas vara mer traditionell än den föregående som den främst uppehåller sig vid *samtidsskildraren* Bellman och hans relationer till 1700-talets Stockholm. Det hindrar inte att här finns en rad ytterst väsentliga bidrag till den rent litterära förståelsen av *Fredmans Epistlar*. Ibland kan det visserligen förefalla som om Afzelius gjorde sig skyldig till samma fel som han så ofta (och med rätta) gisslat hos andra Bellmanforskare — att fördjupa sig i lärda utredningar om historiska personer och lokaliteter utan större relevans för diktverket. Men det visar sig nästan alltid att hans utredningar faktiskt *har* relevans och kan belysa en rad dunkla textställen, samtidigt som de berikar vår kunskap om Bellmans biografi. Boken är en läsning för konnässörer — grundlär, genomarbetad (flertalet studier har tryckts tidigare men nu reviderats), elegant formulerad i en kåserande, stundtals aforistisk stil, som kanske kan förleda någon ovan läsare att tro att det är fråga om idel självklarheter. Den som något känner Bellmanforskningen vet emellertid att en bisats hos Afzelius ofta rymmer mer än tio sidor av någon annan.

Som exempel skulle man kunna nämna den endast fem sidor långa kommentaren till Epistel 33, »Stolta Stad» (s. 21-25), en ytterligt komplicerad detektivutredning, som i framställningen maskerats till ett kåserande referat av den yttre handlingen. Den som uppmärksam läser detta referat med Bellmans text vid sin sida (samt helst en Stockholmskarta) får en riklig lön för mödan. Men en viss möda får man alltså vara beredd att underkasta sig om man vill följa Afzelius' resonemang i detalj och pröva hans källor. Har man gjort detta några gånger, vet man att man kan lita på honom.

Bland de enskilda uppsatserna vill jag särskilt rekommendera den första och den sista, »Stadens kända poet, Bellman» och »Två stilar, två temperament. Bellmans Gellertöversättning». I den förra ges en allmän översikt av diktarens förhållande till sin stad med en

mångfald belysande exempel. Här görs också ett intressant försök att dra upp gränsen mellan Bellmans autentiska Stockholmsskildring och hans fria fantasier med självuppfunna krogar och hopdrömda stadsbilder. Kanske skulle man rentav ha önskat en utförligare diskussion på denna punkt. När övergår verklighetens Skeppsbron och Ormsaltargränd till att bli rent mytiska lokaler som likaväl skulle kunna kallas något annat och förläggas till annan tid och plats? Här — liksom på en del andra ställen i boken — får man en känsla av att de principiella synpunkterna trängs åt sidan till förmån för en rad skarpsinniga kommentarer till enskilda textställen. Det stora perspektivet försvinner aldrig helt, men ibland måste det sökas så att säga mellan raderna i stället för i själva texten.

Gellert-upsatsen visar hur ett till synes föga lovande material kan avvinna synpunkter av stort allmänt värde. Genom att jämföra Bellmans numera bortglömda översättningar av Gellerts fabler med deras tyska original lyckas Afzelius att med största precision inringa den svenske diktarens poetiska egenart. Det visar sig nämligen att Bellmans tolkningar är ytterst fria, delvis ett slags personliga omdiktningar. I de flesta fall har han utvidgat och utstofferat sin förläga. Gellerts rättframma, prosaiska och en smula abstrakt hållna versberättelser har försetts med konkreta detaljer, pittoreska färgklickar, känslolagda utrop och retoriska barockornament, där själva tanken ibland synes gå vilse men där Bellmans lyriskt-dramatiska snille gnistrar och sprakar som ett väldigt fyrverkeri. Gellert får alltså göra tjänst som nyckel till sin översättares språk och stil, och därmed också till Epistlarnas konst.

En annan sådan nyckel skulle man få om man gjorde en motsvarande studie av Bellmans sätt att poetiskt transformera kyrkoårets evangelietexter i *Zions Högtid* — i detta fall rör det sig om en ännu friare behandling av originalet, en behandling som tillåter inte bara stilistiska utan även idémässiga avvikelser av stort intresse. Tydligt är att Bellman själv hade mycket större ambitioner med dessa poetiska bearbetningar än vad eftervärlden tänkt sig — ett vittnesbörd så gott som något om den vikt han tillmätte form och stil.

I uppsatsen »Bellman som bokägare och bibliofil» visar Afzelius också att Bellman var betydligt mer beläst än vad tidigare forskare tänkt sig. Bilden av det illitterata naturgeniet måste avskrivras som ren myt. Å andra sidan finns det knappast stöd för antagandet att diktaren skulle ha besuttit det slags intellektualism och esoteriska lärdom som en del moderna uttolkare försett honom med.

En studie i »Bellmans familjebibel» är intressant framför allt genom det ljus som kastas över diktarens inställning till kristendom och kyrka, hus och hem och en borgerlig tillvaro överhuvud. Av Bellmans många anteckningar på försättsbladen och i marginalen (delvis utrivna men åter sammanbragta och tolkade av Afzelius) kan man utläsa hans omsorg om hustru och barn, en omsorg som dåligt synes stämma med bilden av den ansvarslöse bohemmen och rucklaren. Som Afzelius framhåller, är Bellman i stort sett en ganska god borgare, och det är »inte heller möjligt att missta sig på uppriktigheten i hans kristendom» (s. 112).

Kanske bör det dock understrykas att han knappast heller var ett dygdemönster. Det finns oförnekliga (om än föga graverande) vittnesbörd om slarv, supning och dåliga affärer. Ingen som läst Epistlarna kan missta sig på inlevelsen i Fredmans sorgslustiga tillvaro, även om det inte är fråga om någon fullständig identifikation. Den som diktat detta måste dock själv ha känt en viss dragning till supfester och gatflickor; måste själv ha upplevt den dödsångest som följer på nattsudd och ofta bäst låter sig följagas med en ny sup. I och för sig kanske hans faktiska förlöpningar mot högborgerligt livsmönster var av skäligen oskyldig natur. Men att han i viss mån *kände sig* som en slarver kan det väl inte råda stor tvekan om.

Just därför är det också helt naturligt att han med den uppriktigaste iver hyllar äktenskapet som »den trygga hamnen», tyr sig till Gud som den gode Fadern och på allt sätt söker framstå som pliktmedveten i förhållande till sina egna barn. Gamla syndare behöver bäst religionens tröst och den borgerliga moralens krycka. Också kärleken till Gustaf III skall kanske ses i detta ljus: kungen är, liksom Gud, den gode Herden; syndares, publikaners och artisters beskyddare; trygghetens garant gentemot hotande anarki, förfall och ångest.

Det går att finna många motiviska förbindelseled mellan den fromma *Zions Högtid* och den bacchanaliska *Fredmans Epistlar*, ej minst vad gäller omsorgen om samhällets urspårade och vilsegångna bröder och systrar. Att det ibland är Jesus och ibland brännvinet som anvisas den förtappade till tröst innebär inte nödvändigtvis att Bellman är en hycklare eller något slags subtil hädare. För honom dög det ena såväl som det andra. Av allt att döma hade han ingen elak baktanke med sin något förbluffande plan att ge ut sina psalmer under titeln *Zions Tempel* samtidigt som han ivrigt värvade prenumeranter för två andra verk med de snarlika titlarna *Bacchi Tempel* och *Fröjas Tempel*. När prästerna fann namnlikheten stötande och tvang Bellman ändra titeln till *Zions Högtid*, bevisade

de bara därmed att de själva var långt mer trångsynta och mindre oskuldsfulla.

Av de tre tempeldikterna är *Fröjas Tempel* försvunnet och blev kanske inte ens färdigskrivet, trots att Bellman annonserade ut verket under 1784 och 1785. Tydligt var det fråga om en pendang till den tidigare utgivna *Bacchi Tempel* — en pendang som inhiberades till följd av allmänhetens bristande intresse. Afzelius anser sig dock ha funnit ett fragment av den försvunna dikten i den berömda handskrift som kallas *En stuf rim*. Fragmentets innehåll diskuteras, framför allt med hänsyn till dess lokala anspelningar, i uppsatsen »Fröjas Tempel och Spinnhuset».

Identifikationen är sannolikt riktig, trots att Afzelius själv invänder att »fragmentet till skillnad mot *Bacchi Tempel* är episkt och inte dramatiskt» (s. 86). Formen behöver nämligen inte alls uppfattas som episk. Den påminner i hög grad om de parentationstal som avhålls i de dramatiska *Bacchi* Orden-dikterna och även spelar stor roll i *Bacchi Tempel*. Den inledande invokationen är inte nödvändigtvis tänkt som en episk inledningsformel i Creutz' manér, såsom Afzelius synes mena, utan är snarare en del av vältalarens repertoar:

Wid brädden af det glas som står min graf-
wård nära,
Min Skugga tolcka will den glada Gudens ähra,
till Rörom i min hand, Sin gyldne pihl han
ställt
och Sielf i sockrets fragg sitt wäsend' samman-
smält.
Du ömhet! Guda-kraft! — lätt mig din söttma
känna,
och du! du Winets Gud! stänck nägtar kring
min pännä.

Den som här för ordet är uppenbarligen en *Bacchi* riddersman, en av dem åt vilka brännvinet skänker både liv och död. Tydligt är det fråga om Jensen, Trundman eller någon annan av de fylleristiska vältalarna i *Bacchi* Orden. Man jämföre t. ex. början av Jensens parentationstal över Bourssell den 2 februari 1769:

Men Bacchus, gif mig mod, stryk balsam på
min hierna,
Giut olja i min mund, håll bränvin på min
stierna,
Strö blommor i min hatt, sätt stop uti min
hand
Och lär mig bilda rätt en hielte i ditt land!

(SU IV, s 24)

Man kan invända att det talas om en *penna* i förra fallet, medan det i senare fallet är *munnen* som skall invigas till sitt poetiska värv,

och att därför Fröja-fragmentet får antas vara avsedd för läsning och inte för deklamation såsom de bacchanaliska parentationerna. Men det talas också i Ordensdikterna om att parentationerna *skrius* och läses högt innantill. En allvarigare invändning är måhända att verklighetens Ulla Winblad (Maja Stina Kiellström) ännu levde vid tiden för fragmentets diktande och således inte ännu lämpade sig som föremål för parentation på samma sätt som Bourssell, Movitz och andra ordensridhare, vilka faktiskt hade avlidit vid den tidpunkt då deras minne hyllades. Det kan emellertid ha varit fråga om någon annan form av högtidstal. Omedelbart efter invokationen följer under alla förhållanden en retorisk framställning av Ulla Winblads födelse, uppenbarligen tänkt som början av en poetisk biografi av samma slag som i de bacchanaliska parentationerna (Se t. ex. SU IV, s. 25 f., 58, 223 f.; Jfr *Samlaren*, 1967, s. 121).

I fragmentet talas också om Ullas förbindelse med »Åkerblomskans krog», en lokalitet som också spelar en prominent roll i Jensens stora tal över Movitz i *Bacchi Tempel* (SU V, s. 134). Det vore naturligt att tänka sig att Bellman i *Fröjas Tempel* lagt in en motsvarighet till detta tal, men nu med Ulla som centralgestalt, eftersom hon tydligt avsetts att spela det hyllade festföremålet (Fröja) liksom Movitz gjorde det i sin roll som vingud i den tidigare dikten. Av den bevarade prenumerationssedeln till *Fröjas Tempel* (Afzelius, s. 84) framgår dessutom alldeles otvetydigt att det inte var fråga om ett epos utan om ett musikaliskt-dramatiskt arbete — det sägs nämligen skola innehålla »musicque på bekanta vaudeviller».

Jag skall till slut något diskutera den analys av Epistel 53 som Afzelius lägger fram i »Slagsmålet vid Dantobommen».

Episteln — en av de minst kända och mest gåtfulla — har av Afzelius träffande karaktäriserats som »det dåliga ölsinnets dikt om den tunga och dystra nordiska fyllan, som kräver utlösning i bråk, knivdragning och smockor» (s. 41). Handlingen utspelar sig en höstnatt 1764 på krogen Rosenlund vid Dantobommen, där båtsmän roar sig med sina flickor och Fader Berg ger en bedrövlig konsert på sin violoncell. För sitt damällskap pekar Fredman ut kroglivet och det omgivande landskapet. Bland de närvarande finns en del otrevliga figurer, bl. a. en surögd man i skinnkarpus samt en man med piska som tydligen är »rackare» eller bödelsdräng. Det mesta av handlingen synes utspela sig utomhus i den trädgård efter vilken krogen fått sitt namn. Slagsmålet utlöses då en viss tullvisitör Sjögren anländer på scenen. Som vi senare får veta, har denne Sjögren nyligen beslagtagit en olaglig brännvinspanna, och han

har tydligen nu kommit i liknande ärende, fastän han försöker ställa sig in hos kroggästerna genom lismande miner.

Även om dessa huvudpunkter är relativt klara, finns det en rad mystifierande detaljer som lockat uttolkare till allsköns vilda hypoteser. Afzelius reder ut begreppen åtskilligt då han med stor akkuratess rekonstruerar den historiska miljö där det hela tänkes försiggå: en ogästvänlig trakt på Söder, där allsköns skumma figurer hade sitt tillhåll, och där slagsmål och fylleri hörde till ordningen för dagen.

Emellertid kan man betvivla att han verkligen lyckats lösa alla gåtorna. Varför karaktäriseras t. ex. krogstämningen omväxlande som dyster och uppsluppen? Olustbetonade fraser — »dumt och platt», »mörkt och plump», »utan båd eld och lust och tanka», »ledsna lif», »surögd» osv. — varvas på ett förvirrande och till synes inkonsekvent sätt med fraser som antyder högsta levnadsglädje: »Här är oss godt, gutår min sköna», »Skål Fröjas gummor», »Innom vår Krog, vet glädjen andas» osv.

Och vad fyller egentligen de olika personerna för funktion i dikten. Vetskapen om vad de hade för sig i verkliga livet hjälper oss i detta fall endast obetydligt.

Det dunklaste textstället förekommer i samband med tullvisitörens ankomst, omedelbart innan själva slagsmålet utbryter:

Än då den där? Han *Sjögren* heter,
Visitören vid Danto Bom,
Som mellan Skrin dor och Karreter
Smyger sig så snål och from,
Där står Kamraten;
Tolf i kvadraten,
Med smorda Ögon och kippade Skor,
Halfva Näsor, rifna Klor.

Afzelius tolkar uttrycket »Tolf i kvadraten» som syftande på en stridsformering i fyrkant. Den i strofen utnåmlade situationen parafraseras på följande sätt: »Det ser hotfullt ut för Sjögren, när tolv stridstuppar med tydliga spår av föregående slagsmål — igenmurade ögon, 'Halfva Näsor' och så vidare — står i en krets omkring honom. Han är igenkänd, och på en gång kastar man sig över den förhatlige tullsnoken» (s. 55).

Tolkningen är inte riktigt tillfredsställande, även om den kan sägas vara klart bättre än tidigare tolkningsförsök. Först och främst får det sägas vara osannolikt att Bellman skulle introducera Sjögrens motståndare på ett så abrupt och kryptiskt sätt. Som Elias Wessén nyligen påpekat, finns det inte heller några klara belägg för att ordet »kvadrat» använts om en formering av detta slag (*Ordbok till Fredmans Epistlar*, s. 121). En ännu större svårighet ut-

görs av det omedelbart föregående »Där står Kamraten», som förblir oförklarad. Om man vidare tittar på varianterna i handskrifterna, skall man finna att de personer som Afzelius uppfattar som stridstuppar också uppträder med »surögda ögon» och »visna klor» (min kurs.), karaktäristiker som snarare antyder skröplighet än maskulin brutalitet. Och i nästa strof sägs det om tullvisitören själv att han är »af sin hud och blånad känd», vilket tydligen syftar på samma skavanker som de förut nämnda — han skulle med andra ord själv ingå bland de »tolf i kvadraten». Men detta är med Afzelius' tolkning orimligt.

I stället för att uppfatta »kvadraten» som en stridsformering förefaller det lämpligt att med Wessén (*loc cit.*) anta att ordet syftar på trädgården eller gårdsplanen där handlingen utspelas (jfr engelskans »square»). Med uttrycket »Tolf i kvadraten» antar jag att Fredman sammanfattande buntar ihop alla de figurer som utpekats i denna och närmast föregående strofer, inklusive Sjögren själv och hans kamrat (en annan tullsнок?), den surögde i skinnkarpusen, bödelsdrängen osv. (möjligen även Fader Berg, men detta är osäkert). Alla dessa personer utgör en grupp för sig genom sin impopularitet och allmänna otrevlighet, även om det synes vara Sjögren som särskilt är föremål för de närvarandes vrede. Gästerna, dvs. båtsmännen och deras flickor, roar sig till en början efter bästa förmåga, men de ilsknar till alltmer då inkräktarna börjar invadera trädgården. Av allt att döma ger Fredman själv signal till slagsmålet, sedan han fått sitt goda humör förstört av Fader Bergs birfilande och de nyanländas sura miner: »Hugg'en i skallen, vrid opp Truten,/ Kasta Balja och Gehäng!» Kontrasten mellan krogens glädje och eländet utanför sammanfattas i Fredmans ord till den olycklige tullsno-ken: »Innom vår Krog, vet glädjen andas, / Och vid krogdörren död och mord. / Vet med ditt blod skall Finkel blandas, / Och din skål bli sagd vid bord.»

Om jag rätt förstått de figurer som jag här kallat »inkräktarna» är de av samma ull som Ulla Winblads man, Norström, en annan tullsnok, om vilken det sägs att han »har ingen röst, spelar intet Instrument, förskrifver sjelf sina viner». De är i släkt med Bellmans mångomtalade »björnar» eller de paltar som stör Ullas morgontoalet i Epistel 36 (»Vår Ulla låg i sängen och sov»), och liksom dessa förtjänar de sin surögdhet, sina blånader, sina visna (eller rivna) klor och andra kännemärken, som de förvärvat i sin impopulära gärning (Afzelius citerar på s. 54 den för Bellman belysande liknelsen: »som en from besökare efter ett slag på truten»).

Uppfattad på detta sätt ansluter sig dikten till en rad andra epistlar som skildrar lagens väktare som ormar i paradiset, lömska inkräktare i den sköna idyll där Fröja och Bacchus härskar (jfr t. ex. Ep. 28, 36, första versionen av Ep. 63). Motivet är ett vittnesbörd om Bellmans förut nämnda dragning åt det asociala och anarkistiska — en tendens som han tycks ha hållit i schack genom att i andra sammanhang hylla borgerliga ideal.

Det som här sagts skall inte fattas som någon väsentlig kritik utan enbart som funderingar i marginalen till Afzelius' utfärdade analyser. Det hör till hans förtjänster att han väcker sådana funderingar hos läsaren samtidigt som han alltid bjuder på en solid kost av hållbara resultat.

Lars Lönnroth

Paul Britten Austin: *The Life and Songs of Carl Michael Bellman. Genius of the Swedish Rococo*. Allhem Publishers, Malmö 1967.

Paul Britten Austin som efter andra världskriget under många år var knuten till Sveriges Radio och som alltsedan 1957 varit »Director of Swedish tourist office» i London gör en stor insats för Bellmans internationella renommé med sin bok *The Life and Songs of Carl Michael Bellman*. Austin gav 1965 ut *Seventeen Songs by Carl Michael Bellman* med musikanterangemang av Arne Sahlén (Reuter & Reuter, Sthlm). Inte sångbara är däremot de annars förnämliga tolkningar av epistlarna till franska som gjorts i samarbete av Pierre Volboudt och Nils Afzelius (*Les Epîtres de Fredman*, Sthlm 1953). Nils Afzelius har likaså spelat en mycket väsentlig roll vid den nya engelska bellmanbiografins tillkomst. »Without him, nothing could have been done or only done badly», betygar Austin själv.

Eftersom det inte har funnits någon modern biografi över Bellman ens på svenska tänker sig Austin att hans bok också kan vara av intresse för svenska läsare. Han gör inte något anspråk på självständighet: »In essence it is a work of translation» — en översättning av lärda Bellmanforskarens »patient labours». Vägled av dr Afzelius har Austin gjort sig beundransvärt väl hemmastadd med Bellman och hans tid; bokens undertitel »Genius of the Swedish Rococo» vill väl just antyda att Bellman i biografien ställs mot en fyllig tidsbakgrund. Det första kapitlet, »An Eighteenth Century Capital», ger en livlig miljöskildring från en ovanligt törstig stad. Fastän när Austin från epistel 35 översät-

ter »somliga dricka et kvarter i hast» med »a quart in a flash» har väl rymdmättet blivit tre gånger för stort! Austin fortsätter med kapitlet »Apollo's Lyre», om Bellmans uppväxt, för att i det tredje kapitlet behandla den tidigare episteldiktningen. Man noterar att Austin så gott som helt förbigår det fråna orgiastiska draget i de tidigare epistlarna; Lars Lönnroth framhåller också med rätta i sin recension (*Scandinavica*, Nov. 1968) att Austin som översättare »often brings out what is sweet, pleasant, ornate and idyllic in Bellman's verses», medan tyvärr »their dramatic force and demonic undercurrents are hopelessly lost». Det finns allt som allt nio fullständiga epistelöversättningar återgivna i boken.

De tre återstående kapitlen ägnas Bellmans liv och diktning fr. o. m. statsvälningen 1772 och framför allt hans förhållande till Gustaf III och hovet, till konstnär- och skaldevänner och till de många familjer, där han umgicks. Austin är som god berättare svag för pittoreska detaljer och roande anekdoter; stilen är essäistisk med en mångfald garderingar av typen »perhaps», »probably», »it seems» och »must have». En åtstramning på det sakliga planet är rekommendabel för den svenskspråkiga utgåva som lär förberedas. Framställningen rymmer åtskilliga smärre felaktigheter (påvisade för mig i en litteraturhistoriks trebetysuppsats av Bo Andér). Boken är till sin karaktär populär, med en viss romantiserande slagsida och den saknar noter med hänvisningar till källor. Längre citat avslutas visserligen oftast med en källangivelse, dock alltid bestående endast av namnet på författaren. Går man till litteraturförteckningen återfinns ibland inte namnet där, vilket får sin förklaring av att Austin i förteckningen endast tagit upp de verk som han huvudsakligen använt sig av.

I partiet om Bellmans relationer till konstnärsvännerna frapperas man t. ex. i fråga om dennes samröre med Sergel av att Austin stannar vid de miljöhistoriska poängerna men inte alls kommer in på frågan vad Sergel kan ha betytt för Bellmans diktning. Överhuvudtaget är den litterära belysningen av episteldiktningen knappast tillfredsställande och den borde byggas ut avsevärt i den planerade svenska utgåvan. Där kan också lämpligen strykas de betraktelser som (s. 42-43) anställs med utgångspunkt från ett till Atterbom felaktigt attribuerat citat — det är i själva verket Oscar Levertins värtaliga ord om Bellmans svenska temperament som återgivits. Austin fablar friskt om svenskarnas lynne och om hur den i klimatet grundade folkkaraktärens latent egenskaper inte blir manifesterade »brought out by grafting from outside». I Bellmans fall skulle dala-